

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
10 Ekim 2023 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan Atabek'in, Komisyon gündemine ve 28'inci Yasama Döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

III. – SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Gökalg İzmir'in, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışma alanları, hukuki altyapısı ve geçen dönem yapılan çalışmalar hakkında sunumu

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Komisyonun 28'inci Yasama Döneminde izleyeceği yol haritasının değerlendirilmesine ilişkin görüşmeler

V.- KARARLAR

1.- Yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım için Komisyon Başkanına yetki verilmesine ilişkin karar

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

10 Ekim 2023 Salı

2'nci Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) saat 16.02'de açıldı.

Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan Atabek, Komisyon gündemine ve 28'inci Yasama Döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklama yaptı.

Yasama Uzmanı Gökâl İzmır tarafından, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışma alanları, hukuki altyapısı ve geçen dönem yapılan çalışmalar hakkında sunum yapıldı.

Komisyonun 28'inci Yasama Döneminde izleyeceği yol haritasının değerlendirilmesine ilişkin görüşme yapıldı.

Yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım için Komisyon Başkanına yetki verilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüőülecek başka konu bulunmadığından saat 17.23'te toplantıya son verildi.

10 Ekim 2023 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.02

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Gamze TAŞCIER (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Pelin YILIK (Çankırı)

KÂTİP: Adalet KAYA (Diyarbakır)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Komisyonumuzun değerli üyeleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan Atabek'in, Komisyon gündemine ve 28'inci Yasama Döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Gündemimizde Başkanlık sunuşları, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve faaliyetleri hakkında Komisyon üyelerimizin bilgilendirilmesi, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 28'inci Dönemde izleyeceği yol haritasının değerlendirilmesi bulunmaktadır.

Sözlerime başlamadan önce 28'inci Dönem 2'nci Yasama Yılıımızın ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

İlk olarak Komisyonumuz hakkında detaylı bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

Komisyonumuzla alakalı Gökalp Bey'in bize bir sunumu olacak, önce kendisini dinleyelim, sonra üzerinde konuşacağız ve yol haritamızı konuşacağız.

III. – SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Gökalp İzmir'in, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışma alanları, hukuki altyapısı ve geçen dönem yapılan çalışmalar hakkında sunumu

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; adım Gökalp İzmir; Komisyonunda yasama uzmanıyım 2009 yılından bu yana, kurulduğu yıldan bu yana Komisyonunda çalışıyorum.

Komisyonumuz 25 Şubat 2009 tarihinde kuruldu, Resmî Gazete'de 24 Mart 2009 tarihinde yayımlandı; kuruluş yıl dönümümüz olarak 24 Martı kabul ediyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde 19 tane komisyon var malumunuz, bu 19 komisyonun 5'i kanunla kurulmuş. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu da kanunla kurulan 5 komisyonun 1 tanesi. Kanunla kurulmuş olmak bizim için çok önemli çünkü hem Parlamento dışındaki kişilerle ilişkiler hem yurt içi, yurt dışı çalışmaların organize edilmesi ve bunun düzenlenmesi hem de çeşitli farkındalık toplantılarının yapılabilmesi ve bunun gibi aktivitenin yapılabilmesi için kanunla kurulmuş olmak dış ilişkilerle olan ilişkiyi de düzenlediği için bizi İç Tüzük'le kurulmuş olan diğer komisyonlardan farklı ve önemli kılıyor.

Komisyonumuz aynı zamanda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile beraber hem kanun teklifi görüşebilen hem de dilekçe kabul edebilen 2 komisyondan 1 tanesi yani bu 2 işlevi aynı anda yapabiliyoruz. Komisyonumuzun bu denetim yetkisinden, dilekçe kabul edebilmesini ve aynı zamanda alt komisyonlar kurarak bir konunun dolaylı olarak incelenmesini anlıyoruz yani hem dilekçe kabul edip denetim fonksiyonunu yerine getiriyoruz hem de alt komisyonlar marifetiyle kadınlarla ilgili herhangi bir sorunun ayrıntılı incelemesini yapıyoruz.

Komisyonumuzun 27 üyesi var; bunların 23'ü kadın, 3'ü erkek. 1 bağımsız üyeliğimiz boş. Komisyonumuzda diğer komisyondan farklı olarak bağımsızlar da temsil edilebiliyor. Komisyonumuzda Başkanlık Divanını oluşturan üyelerimiz 1 Başkan, 2 Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtip. 2 başkan vekili olan 3 komisyon var, 3 komisyondan 1 tanesi de biziz. İç Tüzük'le kurulmuş diğer komisyonlarda 1 başkan vekili var. Her komisyon üyeliği için bir yasama döneminde 2 tane seçim yapılıyor.

Komisyonumuz, kanun tekliflerini, olağanüstü hâl sırasında çıkarılabilecek Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini esas ve tali komisyon olarak görüşebiliyor. Kadın-erkek fırsat eşitliği konusundaki tekliflerin Anayasa'ya veya uluslararası anlaşmalara uygunluğunu inceliyoruz görüştüğümüz tali komisyon raporlarında. Şimdiye kadar KEFEK -2009 yılında kuruldu demiştim- 2009 yılından beri tali komisyon olarak birçok kanun teklifini inceledi; bunlar örnek olarak bazıları. Özellikle 6284 sayılı Kanun'un görüşülmesinde çok önemli katkılarımız oldu.

Komisyonumuza gelen dilekçeler genellikle kamu kurumu girişlerinde cinsiyete dayalı ayrımcılıklar, kadına yönelik şiddet, kadına yönelik cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, erken yaşta ve zorla evlilikler, iş yerinde psikolojik taciz, nafaka mağduru kişiler ve bunların sorunları, eşleri cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan mahkûm olan kadınların başvurularından oluşmakta ağırlıklı olarak.

Biz Komisyon olarak dilekçelerimizde Dilekçe Kanunu'nun belirtmiş olduğu hususları arayan bir Komisyonuz mecburen, kanun bunu bize zorunlu kılıyor ancak muhatap olduğumuz kişilerin sorunları çok acil olduğu için ve KEFEK'te kişisel ilişkilerimizle yani gerek hukuki yardım konusunda gerekse sığınmaevlerine yerleştirme konusunda kişisel ilişkilerimizle bunu hızlandırabilen bir sürece sahibiz, bir duruma sahibiz. Dolayısıyla bize gelen dilekçelerde dilekçenin önemi dolayısıyla çok hızlı hareket etmek zorunda olduğumuzu biliyoruz ve bu konuda çok hızlı hareket ediyoruz. Kanunun bize vermiş olduğu üç aylık süreye asla uymuyoruz, çok daha kısa süre içerisinde hatta günler içerisinde sonuçlandırıyoruz birçok dilekçemizi ancak sıkıntımız şu: Biz Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu gibi e-dilekçe sistemine sahip değiliz yani bize mağdur olan bir kadın bize dilekçeyle ulaşmaya çalışsa bunu posta aracılığıyla yapabiliyor. Dolayısıyla bize 24, 25, 26 ve 27'nci Dönemdeki gelen dilekçe sayıları İnsan Haklarını İnceleme ve Dilekçe Komisyonu ile kıyaslanamayacak derecede az. Burada sayıları var; 24'üncü Yasama Döneminde 88 tane dilekçe, 26'da 67, 27'de 64 tane dilekçe geldi. Bununla ilgili 27 ve 28'inci Dönemde Bilgi İşlem Başkanlığımızca e-dilekçe sistemine entegrasyonumuzla ilgili çalışma yapılıyor, en kısa zamanda vatandaşlarımızın e-dilekçe formatından bize dilekçe sunabilmelerinin önünü açacağız. Ancak biz kadın STK'lerle çok sıkı iş birliği içerisinde olduğumuz için bize gelen dilekçelerin yaklaşık yüzde 20, yüzde 30'unu... Komisyonumuzun bilinirliğini artırmak gerekiyor; bununla ilgili faaliyetler ve Birleşmiş Milletler projeleri yapıyoruz ama kadın STK'ler tarafından yönlendirilmiş dilekçelerimiz de çok çok fazla.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK –Hemen burada bir ilave yapmak istiyorum Gökalp Bey'e.

En sonki İngiltere ziyaretimizde yine muadilimiz olan kadın ve eşitlik komisyonu başkanıyla ve üyeleriyle yaptığımız toplantıda özellikle bu kısım çok dikkatlerini çekti, onların komisyonu bireysel başvuru almıyormuş. Dolayısıyla Komisyonun bu anlamda bireysel başvuru alıyor olmasının çok önemli bir güç olduğunu da bize orada da ifade ettiler arkadaşlar.

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Komisyon, kurulduğu 2009 yılından bu yana 14 alt komisyon raporuna imza attı. Bunlar üç ay ile on sekiz ay arasında süren ve biraz önce belirttiğim denetim yetkimizi dolaylı olarak kullandığımız alt komisyon raporları. Bu alt komisyon raporlarının 2 önemi var: Birincisi, denetim görevini yerine getiriyoruz, hem il içi hem yurt dışı hem de yurt içi yerinde inceleme ziyaretleri yapıyoruz. Aynı zamanda da bunlar milletvekillerimiz için bir kanun teklifinin gerekçesi veyahut da alanında kaynak kitap niteliğinde olan eserler olmuş oluyorlar. Dolayısıyla bu konu başlıklarında Türkiye’de hiç yayım olmadığını göz önüne aldığımızda hazırlamış olduğumuz alt komisyon raporları gerçekten alanında kaynak niteliğinde olan çok önemli eserler olarak literatürde geçiyor.

Biz alt komisyonlarda, 2009 yılından bu yana, sadece bir rapor şeklinde değil bu raporun somut sonuçlarının neler olacağına ilişkin de çok çalışmalar yaptık. Özellikle kadına yönelik şiddetle ilgili yazdığımız rapor 6284 sayılı Kanun’umuzun temelini oluşturdu, Aile Bakanlığıyla ortak çalışıp bu kanun teklifinin hazırlanmasında aktif rol aldık. İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Raporu’muz Çalışma Bakanlığı içerisinde Mobbing Mücadele Kurulu kurulmasını sağladı, aynı zamanda bununla ilgili bir genelde çıkarılmasını sağladık.

2009 yılından bu yana kurmuş olduğumuz alt komisyon isimleriyle şöyle: 2010 yılında Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor’u yazdık. 2010 yılında, yine, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Mevzuattaki ve Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Komisyon Raporu’nu yazdık. 2010 yılında, yine, Çocuk Cinsiyeti Nedeniyle Kadın Üzerinde Oluşturulan Psikolojik Şiddet, Başlık Parası ve Geleneksel Evlilikler Hakkında Komisyon Raporu’muz vardı. 2011 yılında İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve Çözüm Önerileri Hakkında Komisyon Raporu’nu yayınladık. 2011 yılında, yine, Eğitim Sistemimizdeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yeri Konulu Komisyon Raporu’muz vardı. 2012 yılında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Konulu Komisyon Raporu’nu hazırladık. 2012 yılında, yine, Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu’nu yazdık. 2013 yılında Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Komisyon Raporu’nu yazdık. 2014’te Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Komisyon Raporu’nu hazırladık. 2018’te Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşı Olan ve Vatandaşlıktan İzinle Çıkmış Kadınların ve Ailelerin Sorunları ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu’nu yazdık. Yine, 2018 yılında Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Konulu Komisyon Raporu’nu yazdık. 2020 yılında Türkiye’de Yaşayan Engelli Kadınlar ile Engellilere Bakmakta Olan Kişilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu’nu yazdık. 2020 yılında, yine, Başta Kız Çocukları Olmak Üzere Gençlerin Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik Alanlarına Yönlendirilmesi Konulu Alt Komisyon Raporu’nu yazdık. Bu komisyon raporlarının bazılarını, 2 tanesini, örnek olarak sizlere dağıttık sayın vekillerim. Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Komisyon Raporu’nu yazdık. Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Komisyon Raporu’nu yazdık.

Biraz önce arz ettiğim gibi, bütün komisyon raporlarımızda belli bir sistematik var; mevzuat kısmı, soru ve öneriler kısmı ve sonuç kısmı. Özellikle bu sonuç kısmı ve soru ve öneriler kısmında o alandaki sorunların tespiti ve hangi kanun tekliflerinin hangi gerekçeyle hazırlanabileceğine ilişkin doyurucu metinler var. Bu komisyon raporlarımızın sonuç ve çözüm önerileri çok önemli bizim için.

Bununla beraber, Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde 4,5 milyon ve 3,5 milyon euroluk projeler yürütüyoruz. Bunlar Birleşmiş Milletlerle yürüttüğümüz projeler ve bunlar Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde sadece KEFEK'in bu denli yoğun çalıştığı konu başlıkları; bizden başka Birleşmiş Milletlerle bu kadar büyük bütçeli proje yürüten başka bir komisyon yok. Bunların bir tanesi, 2011 ve 2014 yıllarında yürüttüğümüz Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Elverişli Ortamın Geliştirilmesi Ortak Programı; ikincisi, 2015 ve 2018 yıllarında yürüttüğümüz Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı 2'nci aşaması. Bununla beraber, şu anda hâlihazırda yürütüyor olduğumuz Türkiye'de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projemiz var. Bu, şu anda Birleşmiş Milletlerle yürüttüğümüz bir proje; aynı zamanda, 2024 yılında bu sona erecek ama bu projenin şu anda 2'nci safhası bile hazırlanmış durumda, devam edecek yani.

Çok önem verdiğimiz bir başka projemiz de Kadın-Erkek Fırsat Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme. Bu, bizim kadın-erkek fırsat eşitliği konusunda Türkiye'de yapılan bütün çalışmaların yasal mevzuatı olsa bile bunu bütçelendirmeden başarılı olamayacağı Birleşmiş Milletler tarafından kabul olmuş bir husus. Bu bütçelemenin de en sağlıklı bir şekilde nasıl yapılabileceğine ilişkin bir, Avustralya; ikincisi de Avrupa'da İspanya bu konuda çok ilerlemiş ülkeler. Komisyonumuz daha önce -biraz önce size bahsetmiş olduğum- Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Planlama Alt Komisyonu'yla bu konuda yerinde incelemeler yapmıştı zamanında alt komisyon olarak ve çok önemli tespitlerimiz olmuştu. Dolayısıyla, istediğiniz kadar kadın-erkek fırsat eşitliğine ilişkin plan ve program yapın, bunu bütçelendirmedeğiniz takdirde elde etmek istediğiniz sonucu elde edemediğiniz için bu bütçeleminin projelendirilmesinin gerekli olduğunu düşündük ve Birleşmiş Milletlerle böyle bir proje yaptık. Bu da çok kapsamlı bir proje, Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığından tutun da Hazine ve Maliye Bakanlığımız, Plan ve Bütçe Komisyonumuz başta olmak üzere birçok paydaşı olan bir proje ve 4 milyon euroluk bir proje. Bunun da 2023 yılının sonunda bitmesi planlanıyor ama bunun da 2'nci fazı hazırlandı, devam edecek üç yıl daha.

Bununla beraber, Komisyonumuz Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü oturumlarına her sene katılıyor. Biz resmî delegasyon üyesiyiz; Aile Bakanlığımızla beraber gerek oradaki "side event"lere yani yan etkinliklere gerekse ana programlardaki programlara hem milletvekillerimizle hem Komisyon Başkanımızla katılım sağlıyoruz. Aynı zamanda bu "side event" toplantıları dışındaki toplantılarda muadillerimiz olan KEFEK üyeleriyle bire bir görüşmeler sağlayıp New York'ta temaslarda bulunuyoruz. Bu da bizim hem benzer KEFEK üyesi milletvekillerimizle network ağı kurmamız hem onlarla diyalogda olmamız açısından çok önemli hem de Türkiye'deki kadın konusunda yapılan çalışmaları onlara aktarabiliyoruz, onlar bizimle bilgi paylaşımı yapabiliyor. Dolayısıyla bu toplantılara çok önem veriyoruz.

Bu seneki KEFEK KSK oturumunda da KEFEK, Aile Bakanlığımızla veyahut da bağımsız olarak çalışmalar yürütecek, "side eventler" yapacaktır. Bu, şimdiye kadar KEFEK'in yapmış olduğu yurt dışı ziyaretlerinin bazıları; bunların bazılarını 2009'dan itibaren buraya not ettik.

Komisyon raporlarımız, dediğim gibi, 14 tane Komisyon raporumuz var. Bunların hepsini on-line olarak bizim internet sitemizde yayınladık, bunların hepsine on-line olarak oradan ulaşabilirsiniz. Elimizde basılı materyal olarak çok fazla kalmadı çünkü 2009 yılından bu yana hem üniversitelere hem kadın sorunlarını araştırma merkezlerine hem de bakanlıklara bunları dağıttık. Dolayısıyla basılı materyal az ama on-line olarak internet sitemizde var.

Şimdiye kadar olan Komisyon Başkanlarımız. Sayın rahmetli Güldal Akşit Başkanımız ilk Başkanımızdı, daha sonraki diğer Başkanlarımız da bu listede.

Hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Biz de Gökalp Bey’e teşekkür ediyoruz.

Bu ilk toplantımız olduğu için hem Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu çalışma alanları nelerdir hem hukuki altyapısı nasıl oluşmuştur hem de geçen dönem KEFEK çatısı altında neler yaptık, onlardan bahsetti.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun 28’inci Yasama Döneminde izleyeceği yol haritasının değerlendirilmesine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şimdi, hemen masanızda da 2 tane Komisyon raporu var, zannediyorum tüm vekillerimize verildi. Bu 2 tane Komisyon raporu geçen dönem çalıştığımız 2 tane alt komisyonun çok da emek verilerek oluşturulmuş raporları, dolayısıyla bu anlamda sizlere de katkı sağlayacağına inanıyorum. Biz uzman arkadaşlarımızla bu önümüzdeki dönem neler yapacağız noktasında bir ön çalışma yaptık. Bugün biraz da onları sizlerle hem paylaşmak hem de istişareye açmak istiyorum.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 28’inci Dönemde izleyeceği taslak yol haritasının nasıl olacağı konusundaki ön çalışmalarımızı sizlere sunacağız. Bu dönemde yurt içi ve yurt dışı faaliyetler, toplantılar ve projelerde Komisyonun son derece aktif olmasını hedefliyoruz. Bu çerçevede KEFEK tarafından, kuruluş yıl dönümleri vesilesiyle 2 kez, 2016 ve 2017 yıllarında, kadınların başarı hikâyelerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması ve görünürlüğünün artırılması amacıyla bilim, eğitim, girişimcilik ve sosyal sorumluluk projeleri gibi farklı alanları içine alan geniş bir yelpazede başarılı olmuş, ön yargıları kırarak toplum nezdinde rol model teşkil etmiş kadınlara KEFEK Farkındalık Ödülleri verilmiştir, 2016 ve 2017’de yapılmış.

Yine, 2018 yılında 16 ilimizde “yerel örnek” kadın girişimcilerimize ödüller verilmiş. 28’inci Yasama Döneminde yani bu dönemde de bu ödüllere devam etmeyi planlıyoruz. Sadece kadınları değil, fırsat eşitliğine önemli katkılar sağlayan erkekleri de ödüllendireceğiz inşallah. Bu anlamda sizlerin katkılarının ve özellikle önerilerin çok önemli olduğunun altını çizmek istiyorum burada.

Yine, 30 Kasım 2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde “Kadına karşı şiddetle mücadelede biz de varız.” etkinliği düzenlemek düşüncesindeyiz. Bu anlamda da etkinlik önerileri olan milletvekillerimizin de fikirlerine açık olduğumuzu ifade etmek istiyoruz. Biliyorsunuz, 25 Kasım-1 Aralık Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Haftası dolayısıyla bu haftaya da denk getirmek istiyoruz.

Yine, 5 Aralık 2023'te, kadınların seçme ve seçilme hakkını elde etmelerinin 89'uncu yıl dönümünde Türkiye Büyük Millet Meclisi eski-yeni tüm kadın milletvekillerinin iştirakiyle bir sergi ve tören yapmayı planlıyoruz. Genç üniversite öğrencilerimiz ile kadın vekillerimizin tören salonunda buluşabileceği, deneyimlerini paylaşabileceği bir küçük toplantı yapmayı da hedefliyoruz. Bu anlamda da katkılarınızı bekliyoruz.

Yine, bir başka önerimiz ve fikrimiz, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Anne Çocuk Eğitim Vakfıyla "Baba Destek Eğitim Programı" düzenlemeyi planlıyoruz. Bu toplantıyla babaların çocuklarıyla nasıl kaliteli zaman geçirebileceği, babalıktan nasıl daha fazla keyif alınabileceği gibi konularda başta Türkiye Büyük Millet Meclisindeki erkek milletvekillerimiz olmak üzere çalışanlara bir seminer vermeyi planlıyoruz. Dolayısıyla bu dönem inşallah özellikle erkeklerin en önemli görevlerinden biri olan babalık rolünün de altını Komisyon olarak çizmeyi hedefliyoruz.

Komisyonumuzun yurt içi faaliyetleri kapsamında başta istihdam olmak üzere girişimcilik, kooperatifçilik, aile ve iş hayatının uyumlaştırılması gibi konularda milletvekilleri, bakanlıklar ve kadın STK'lerinin aynı çatı altında buluşacağı, yurt içi 7 farklı bölgede bölgesel tematik toplantıları düzenlemeyi planlıyoruz. İlkinin İzmir'de girişimcilikte fırsat eşitliği olmasını öngördük. Bu toplantılarda Kalkınma Ajansı yetki çerçevesindeki tüm iller tek ilde toplanarak yerelde mümkün olduğunca fazla kadınla temas etmeyi planlıyoruz.

Yine, Komisyonumuzda yapılacak bazı sunumlar olacak. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı -Bakan nezdinde tabii- Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi bakanlıkları... Özellikle Komisyonumuzla da çok yakın ilintili bakanlıkları davet ediyor olacağız. Kendilerinden kadının güçlendirilmesi ve fırsat eşitliği kapsamında faaliyetlerini ve projelerini dinlemek istiyoruz. Ayrıca, insan hakları ve ayrımcılığın önlenmesi alanında çalışmalar yapan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanını, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanını, alanlarında bir ilki gerçekleştiren, Türkiye'de ve diğer ülkelerde başarılı kadınlarımızı da bu anlamda Komisyonumuza davet etmeyi planlıyoruz. Bu anlamda da yine fikirlerinize açık olduğumuzu ifade etmek istiyoruz.

Komisyonumuz bu dönemde gerek esas komisyon gerekse tali komisyon olarak kendisine havale edilen tüm kanun görüşmelerini de yapacaktır; bunun da altını çizmek istiyorum.

Kadın-erkek fırsat eşitliği ve çalışma hayatı, kadın dostu şehirler, iyi uygulama örnekleri, şiddet uygulayanın ve şiddet görenin rehabilitasyonu gibi konularda da tematik sunumları dinleyeceğimiz toplantılar düzenleyeceğiz.

Yine, Komisyonumuzun dış ilişkiler faaliyetlerine de hız vermek istiyoruz. Hâlihazırda Birleşmiş Milletler Kadın Birimiyle devam eden 2 projemiz olan Kadın-Erkek Fırsat Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme ve Kadınların Siyasete ve Karar Alma Süreçlerine Katılımının Güçlenmesi Projelerini yenileyerek eklemek istiyoruz. Bakım ekonomisi konusu da bunlardan bir tanesi, yine önümüzdeki günlerde çalışıyor olacağız.

Bu arada, ilk şehir dışı toplantımızı da yapıyor olacağız. Bu 2 projeyle ilgili KEFEK üyelerini bilgilendirme amaçlı 9-12 Kasım 2023 tarihlerinde Sapanca'da ilk proje toplantımızı gerçekleştiriyor olacağız. Toplantı Sapanca Güral Otel'de gerçekleşecek. Taslak programları dağıttık, masalarınızda var. Yine, gidişleriniz ve konaklamalarınızda Birleşmiş Milletler ve KEFEK'ten arkadaşlar sizlerle temasa geçerek gerekli iş ve işlemleri yapacak.

Belki bu taslak programla alakalı biraz bir genel bilgi verebiliriz. Birkaç milletvekilimizle daha önce Sapanca’da benzer programlara katılmıştık ama heyetin çoğu yeni. Oldukça verimli ve etkili oluyor programlar. Birleşmiş Milletlerin UN Women ekibiyle ortaklaşa yaptığımız... Kendi şehrimizde olacak, Ayça Vekilimle biz inşallah sizleri misafir ediyor olacağız güzel Sakarya’ımızda, Sapanca’ımızda.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – 9 Kasımda mı başlayacak?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – 9-12, evet.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Burada “12” demiş sadece?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayfa arkalı önlü. 9 Kasım giriş, asıl programlar 10 Kasımda, asıl konuşmalar 10-11 Kasımda, 12 Kasımda da yine kapanış konuşmalarını yapıyor olacağız.

Burada özellikle Birleşmiş Milletlerle yürüttüğümüz projelerin genel sunumları da olacak. Vekillerimizin büyük bir çoğunluğu yeni olduğu için... Bugüne kadar yaptığımız birçok çalışma oldu, onların da ayrıntılı sunumları sizlere gerçekleştiriliyor olacak. İnşallah yoğun katılımıla güzel bir program da gerçekleştirmiş oluruz.

Taslak gündem önünüzde, bütün başlıklar var saat saat. Bu anlamda kafanıza takılan bir şey olursa da yine... Şöyle, bu ilk... Taslak gündem bu şekilde. 9 Kasımda başlıyor, yine İsveç Büyükelçiliğinin de katkılarıyla. Zaten muhtemelen kendileri de orada olacaklar. Arka sayfası, böyle, tüm program...

Yine, KEFEK olarak bir ilki gerçekleştirmeyi planlıyoruz: Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve Balkan ülkeleri KEFEK komisyonlarıyla 2 ayrı toplantı düzenleyerek bir araya geleceğimiz ortak platformlar kurulması için adımlar atacağız. Bu toplantıların ilki Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi yani TÜRKPA’nın Dönem Başkanlığı çerçevesinde 23-26 Kasım 2023 tarihlerinde Antalya’da olacak. Yani bizim kasımda iki tane önemli, büyük, geniş katılımlı toplantımız var; bir tanesi 9-12 Kasımda, bir diğeri de 23-26 Kasımda, biri Sapanca’da, diğeri de Antalya’da olacak. Bu sefer de Tuba Vekilimin iline misafir olacağız.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – İnşallah.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Antalya’da Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Macaristan ve KKTC’nin katılımıyla -KEFEK Başkanları- Kadın Erkek Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ve Kadınların Güçlenmesi Toplantısı yapılacaktır. Yine, KEFEK’in tüm milletvekilleriyle bu programlarda hep birlikte olacağız inşallah.

Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızın da bu toplantıya katılarak açılışını yapacağını umut ediyoruz TÜRKPA Dönem Başkanının Türkiye olması hasebiyle. Bu anlamda yine uçak ve konaklamayla alakalı arkadaşlarımız sizlerle irtibata geçeceklerdir. Yine, bunun benzerini Balkan ülkeleriyle de yapmak noktasında bir niyetimiz var. Dost ve kardeş Azerbaycan Parlamentosu KEFEK Komisyonuna, yılda 2 kez tüm üyelerin katılacağı yani hem Azerbaycan heyetinin hem Türkiye heyetinin katılacağı ortak toplantılar teklif edeceğiz; bir de böyle niyetimiz var yine. Türkiye-Azerbaycan dışında, yine Portekiz-İspanya-Türkiye ve İtalya-Macaristan-Türkiye gibi böyle üçlü heyetler kurmayı planlamaktayız, önümüzdeki günler içinde bununla da ilgili girişimlerde bulunacağız.

Az önce Gökalg Bey bahsetti, ben de bir defa daha üstünden geçmiş olayım: Her yıl katıldığımız Birleşmiş Milletler Kadın Komitesi yıllık toplantısı var mart ayı içinde, biliyorsunuz Amerika’da. Bu yıl da iştirak edip bir yan etkinliğe de ev sahipliği yapmak istiyoruz yani sadece oradaki etkinliğe bir katılımcı olmak değil, bu katılımın dışında da -biliyorsunuz, orada muazzam bir Türkevi’miz var, her türlü imkânımız da var- orada başka etkinlikler yaparak da gittiğimizde vakti böyle bereketli bir şekilde ve verimli bir şekilde geçirmeyi planlıyoruz.

Dış ülkelere faaliyetler kapsamında da bir bilgi vermek isterim: Şubat ayı içinde yani geçen dönem alt komisyon olarak bir İngiltere ziyareti planımız vardı. Şubat ayı içinde KEFEK'in İngiltere'ye yapacağı ziyaret ertelenmişti. Bu ziyaret eylül ayı içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının da telkiniyle KEFEK Başkanı ve Başkan Vekillerinden oluşan bir heyetle gerçekleştirildi. Son derece verimli geçen ziyarete ilişkin raporu özellikle sizlere dağıttık. Orada faydalı görüşmeler yaptık; az önce de altını çizdiğim, özellikle Komisyonun bireysel başvuru almasından tutun da Türkiye'de yapılan diğer sosyal hizmet çalışmalarına kadar birçok konuda istişarelerimiz oldu.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Bizde rapor yok Çiğdem Hanım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Danışmanlarınıza ulaştırılmış ama yine de ulaşmayanlar varsa belki bir eksiklik olmuş olabilir; basılı isteyenlere basılı verelim ya da WhatsApp üzerinden yollayabiliriz, mail olabilir, nasıl arzu ederseniz.

İkili ilişkiler kapsamında bu tür ziyaretlere devam ediyor olacağız.

V.- KARARLAR

1.- Yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım için Komisyon Başkanına yetki verilmesine ilişkin karar

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Komisyon kanununa göre peki bu heyetleri nasıl belirliyoruz? Bununla ilgili bir bilgi vermek isterim çünkü birçok arkadaşımız yeni, özellikle bunun da altını çizmek istiyorum. Komisyon kanunumuza göre, tüm ziyaretlerimizi Komisyon kararı ve Başkanlık makamı onayıyla gerçekleştirebiliyoruz. Ziyaret heyetinin oluşumu ise 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesi uyarınca "Her bir siyasi parti grubuna düşen sayı, bunların, parti grupları toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre belirlenir." hükmüne göre yapılmaktadır. Kısaca, heyette, üye sayısına göre siyasi partiler temsil edilmektedir. Henüz zaten bir tane ziyaretimiz oldu, Başkanlık Divanı olarak 3 kişiyle katılım sağlayabildik. Bundan sonraki ziyaretlerde milletvekili sayısını biraz daha yüksek tutmakla alakalı talebimiz olacak. Bu anlamda da biraz daha... Aslında tüm Komisyon üyelerimizle birlikte dönem dönem farklı yerlere gitmeyi planlıyoruz, dolayısıyla dönem bitene kadar hep birlikte benzer çalışmalar yapmış oluruz.

Yurt içi ve yurt dışı her bir faaliyetimiz için komisyon toplamak her zaman mümkün olmadığından, bu dönem için Komisyon Başkanına bu faaliyetler için yetki verilmesinin zamandan tasarruf sağlayarak daha çabuk pozisyon almamıza imkân vereceğini düşünüyorum. Bu yüzden böylesi bir yetkilenme kararını da yine oylarınıza sunmak istiyorum.

Şimdi oylayalım mı arkadaşlar? Kabul edenler...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Nasıl Başkanım, bir daha tekrar eder misiniz, tam anlayamadım?

ELİF ESEN (İstanbul) – Tartışılrsa daha iyi olmaz mıydı bu konu kabul edilmeden? Belki öneriler gelebilir.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tartışabiliriz; tabii, tabii, tartışabiliriz.

Tekrar paylaşayım neyi oylamaya sunduğumu: Yurt içi ve yurt dışı faaliyetler yapıyoruz, bu faaliyetlerde de her defasında her birinizden imza alıyoruz, işte, şu ülkeye gidiyoruz, bu ülkeye gidiyoruz diye. Dolayısıyla çok ciddi bir zaman kaybı oluyor; sadece bunun yetkisi, başka hiçbir şeyin yetkisi yok, sadece bunun yetkisi, yurt dışına gitme yetkisinin devri. Bu konuda fikir vermek isteyen olursa açığız.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ben bir şey söyleyebilirim.

Öncelikle hayırlı olsun ilk toplantımız. Umarım, kadına, çocuğa ve aileye faydalı işler yapabilecek bir yasama dönemini de hep birlikte yaşamış oluruz.

Şimdi, daha önce belirttiğiniz bu geziyle ilgili imza vesaire gibi birtakım işlemler danışmanlarımız vasıtasıyla bize geldi ancak tabii, yaz dönemi de olması sebebiyle kendimiz burada bulunmadığımız için imza alınmadı. Ancak bu yasama döneminde kadın ve aileyle ilgili bu Komisyonun daha sık toplanması önerimiz olacak bizim. Daha sık toplandığında da -herhâlde bunun sorun olmayacağını düşünüyorum- istişareyle ilerlenmesi daha uygun olur diye bir öneride bulunmak istiyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Komisyon çok sık toplanacak, hatta siz, belki, bir müddet sonra “Çok sık toplanıyor muyuz acaba?” diye böyle bir serzenişte bulunabilirsiniz. Dolayısıyla rahat olun, Komisyon sık toplanacak, bu anlamda hemfikiriz.

Bu bir prosedür, herkes bu anlamda hemfikir olmak zorunda değil, sadece bir prosedürü gerçekleştirmiş olacağız.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Ben bir şey söyleyebilir miyim bu konuyla ilgili?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bu arada, tabii, ön kısımları da çok önemli, ön kısımları da tekrar konuşalım isterim; sadece konumuz bu olmasın yani birçok şeyden bahsettik, onları da konuşmuş olalım. Belki bu, konuştuklarımızın içinde en önemsiz olanlardan bir tanesi diyebilirim çünkü resmî bir prosedür.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Kuşkusuz resmî prosedür yani...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Komisyonumuzun ilk toplantısı sayılır bu ve girişte bu Komisyonun nasıl önemli olduğunu dinledik ve okuduklarımıza göre de öyle, kanun teklifiyle kuruluyor ve kanun teklifi verebiliyor. Dolayısıyla bir de kadınların... Bizim bu coğrafyada hani her birimiz kadın cinayetlerini görüyoruz, eğitimde kadınların hâlini görüyoruz ve bunların eşitlenmesi mücadelesini veriyoruz aslında burada da. Dolayısıyla yurt dışı gezilerinin bizim kendimizin güçlenmesi için de elverişli olması lazım ama ilk örneğimiz olumsuz olduğu için benim burada çok tereddüdüm var. İlk örneğimiz derken İngiltere ziyaretinden söz ediyorum, belki usul olarak herkes gidemezdi ama orada neyi söyleyeceğimizi daha önceden kararlaştırabilirdik, birlikte içeriği konuşabilirdik. Mesela, bilgilendirme notu geldi, belki gündemimizde vardır o bilgilendirme; İngiltere ziyaretiyle ilgili de söyleyecek epeyce şey var sonuç raporuna ilişkin. O anlamda ben, hani bunun sadece prosedür işi olmadığını, kimin gittiğinin önemi yok ama giderken ortak neleri dile getireceğimizi tartışmamız gerektiğini düşünüyorum, o yüzden de böyle bir yetki vermek istemiyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, başka fikri olan var mı arkadaşlar bu konuda?

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi selamlıyorum.

Şimdi, burada mesele yetki verilip verilmemesi değil, elbette bu yetkiyi verebiliriz ama bence asıl, programlarımızın, yurt dışı programlarımızın ve yurt içinde kampvari programların... Şu anda önümüze gelenlerden bahsediyorum.

Her ne kadar Komisyonumuzun adı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olsa da bizim evimizde bir yangın var yani Türkiye’de gerçekten, hepimiz, şehirlerimizde, mahallelerimizde her gün kadın cinayetleriyle uyanıyoruz. Şimdi, bazı şeyler lüks kalıyor arkadaşlar bu durumda. Dolayısıyla ben bu Komisyonun gerçekten canımızı yakan meseleleri birincil merkeze alması gerektiğini ifade ediyorum,

buna yönelik çalışmalar yapmasını umut ediyorum, ben birçok arkadaşımızın da bu konuda hemfikir olduğunu düşünüyorum. Ya, bu yangın varken yani yurt dışında yapılacak çalışmalar, işte Sapanca’da, Antalya’da yapılacak çalışmalar bizim vicdanımızı biraz rahatsız edebilir.

Şeyi tam bilmiyorum, az önce ifade ettiniz “Birleşmiş Milletler fonuyla yapılıyor.” dediniz, öyleyse bir itirazım yok ama yine de bu şiddet meselesini ayırabiliriz. Türkiye ciddi bir ekonomik krizden geçiyor ve tasarruf tedbirlerine -sürekli dışarıya öğüt vermeyelim- kendimizden başlayalım isterim. Bu konunun da mutlaka dikkatimize alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ben teşekkür ediyorum Kıymetli Vekilim.

Bir bilgilendirme yapayım: Arkadaşlar imzayı el el dolaştırdı, sorun yok, kapattık o sayfayı. Bu konuda içiniz rahat değilse bu bir prosedüdü, prosedür aynı şekilde devam edecek.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Başkanım, bir saniye...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Arkadaşlar, hiç geleceğiniz bir şey yok, rahat olun.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Biz oylama yapıp geçelim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bence yapmayalım. Bu çok basit bir prosedür, Gökalp Bey biraz daha ayrıntı versin. Şimdi, arkadaşlar bir müddet sonra bunun basit bir prosedür olduğunu anlayacaklar.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Oylamayı yapalım...

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Başkanım, biraz önce Sayın Vekilimizin dediği gibi, en son bu imza için biz de seçim bölgemizdeydik. Ya, zaten gidilmesi gereken, bizim Komisyonumuzun temsil edilmesi gereken bir yere gidilmesi için hepimiz Türkiye’nin ayrı, ayrı illerinden mi gelelim veya oraya imzaya mı gönderilsin? Dolayısıyla, biz bunun gündemden kaldırılmasını değil, oylanmasını istiyoruz. Madem gündeme geldi, oyalalım.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Oylansın ama gene de atmak isteyen varsa, imzayı gene gönderecekseniz gönderin Sayın Başkanım ama biz bu yetkiyi verip vermeyeceğimize karar verelim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Peki, çok teşekkürler.

Gökalp Bey, buyurun.

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Sayın vekillerim, biraz önce bahsetmiş olduğum gibi bizim Komisyon Kanunu’muzda şu yazıyor: “Komisyon kararı artı Meclis Başkanının onayıyla çalışma ziyaretleri yapabilir.” diyor. Komisyon kararında da şöyle bir ifade yazıyor: “Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kasım ayı içerisinde -atıyorum- İspanya’ya gitme kararı almıştır.” Sadece bu karar yani İspanya seyahatinin içeriği, burada kimlerle görüşebileceği herhangi bir komisyon kararında yazmıyor, sadece bu ülkeye gidilebilmesi sizin imzanıza sunuluyor. Bu geçmiş dönemlerde şöyle oldu: Komisyonu sadece bu imza için toplamak vekillerimizi illerinden buraya çağırarak demek olduğu için ve planlamayı çok hızlı yapmamız gerektiği için bazı durumlarda sadece bu ülkeye gidilmesi kararının alınacağı komisyon kararı bu yani herhangi bir içerik, herhangi bir şey konuşulmuyor burada. Sadece “Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu şubat ayında New York’a, kasım ayında İspanya’ya gitme kararı almıştır.” yazıyor cümlede. Dolayısıyla, sadece bu kararın alınması; bunu elden dolaştırdığımız zaman bu usule uygun olmuyor sayın vekillerim. Biz bunu birçok defa yaptık, vekillerimiz burada olmadığı zamanlar onları buraya yormayalım diye elden imza dolaştırma usulünü yaptık ama bu İç Tüzük’e uygun değil. Dolayısıyla, İç Tüzük’e uygun olan yöntem de... Dilekçe Komisyonu bunu yapmış, böyle yapıyorlar yani Komisyonun yurt dışına gitmesine ilişkin kararı Komisyon Başkanına

verip bu prosedürü hızlandırmış oluyorlar. Sonuçta o ülkeye gitme kararı alındığı zaman o heyetin üyesi olan milletvekilleri tarafından hangi birimlerin ziyaret edilebileceğine ortak düşünceyle karar veriliyor. Bu sadece o ülkeye gitme kararının alınması kararı.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Dolayısıyla, oylamayı yapalım, ona göre devam edelim.

YASAMA UZMANI GÖKALP İZMİR – Vekillerimizi de buraya yormamak için yapılan pratik bir uygulama bu.

AYHAN SALMAN (Bursa) – Görüşlerimizi sunduk, oylamamızı yapalım, sonra devam edelim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Hayır, görüşlerimizi daha sunmadık, görüşlerimizi sunacağız.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şenol Hanım, buyurun.

Yalnız arkadaşlar, bu konuda hemfikir olalım, konuşacağımız çok önemli konular var, onları konuşmamız lazım; bu, işin en küçük bir prosedürü, buna takılırsak işin bütününü kaçırmış oluruz. Az önce arkadaşlarımız söyledi, dediler ki: “Başka konular çalışalım.”

Şenol Hocam, çok özür diliyorum, iki dakika.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Yok, estağfurullah.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sona bırakalım, tamam, bu tartışmayı sona bırakalım ama özellikle şunu söyleyeyim: “İşte bu kadar zor zamanda neden böyle organizasyonlar yapıyoruz?” diyen Vekilimize şunu ifade edeyim: Gönürlü rahat etsin, bu zaten bizim Birleşmiş Milletlerle devam eden bir projemiz. Yani bu şu an bizim karar aldığımız, yeni dönemde başlanan, işte bizim bütçesini karşıladığımız bir organizasyon değil, Birleşmiş Milletler ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun hâlihazırda devam eden bir organizasyonu. Özellikle o yüzden zaten Gökalp Bey girişte özellikle yeni olan vekillere geçmiş anlatmak üzere sunuş yapmıştı. Dolayısıyla, bunlar hâlihazırda devam eden organizasyonlar.

Buyurun Hocam.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Ben 28’inci Dönem Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna hayırlı olsun diyorum. Tabii ki çok değişik, yeni gelen arkadaşlarımız var. Ben ilk kurucularımdanım, rahmetli Güldal Hanım’la birlikte Komisyonu oluşturmuştuk o dönemde ve şuna inanın ki -yeni gelen arkadaşlar için söylüyorum- en iyi çalışan komisyonlardan biri Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonudur. Burada diğer komisyonlardaki gibi çok sıkıntı yaşanmaz. Ben, Çiğdem Hanım’a da başarılar diliyorum ve onunla geçen dönem Başkanlığını yaptığı bir alt komisyonda birlikte çalıştık ve gayet de uyumlu çalışmalar yürüttüğümüzü düşünüyorum.

Bir kere, hayırlı olsun diye söz almış bulunmaktayım. Biraz önceki, bu Komisyon Başkanına verilmesi gereken yetki konusuna katılıyorum, yeter ki iyi bilgilendirilelim çünkü bilgilendirmede sıkıntı yaşadık. Geçen beni aradı danışman “İngiltere’ye gitmek istiyor musunuz?” diye sordu “Evet.” dedim ama sonradan öğrendim ki İngiltere’ye gidilmesi için imza vermişiz. Yani, şimdi, böyle iyi, doğru; birbirimizi anlayarak ve özellikle yurt dışı ve yurt içinde komisyonlar teşkil edilirken hakkaniyetli olmanızı rica ediyorum çünkü -bu bütün komisyonlarda aynı şekilde- bu sıkıntılar olmadan, sıkıntı yaratmadan, hakkaniyetle, partiler göz önüne alınarak, ayırım yapılmadan komisyonlar teşkil edilirse, her siyasi partinin bir temsilcisi komisyonlarda olursa -yurt içi veya yurt dışı- daha güzel çalışmaların yapılacağına inanıyorum.

Bir de çok güzel raporlar hazırlandı -daha bizim o ilk, 2009’dan itibaren- bu Komisyon raporlarının raflarda kalmayıp gerektiği şekilde -yasalaşacaksa bazı konular- üzerine gidilmesi... Yani geçen, işte, birlikte hazırladığımız bu kadın istihdamının artırılması, kadın girişimci kooperatiflerinin -ki yurt

dışına kadar gidildi, değerlendirildi- bunların çözüm önerilerini sık sık gündeme getirebilecek bir yapıyı burada oluşturabilirsek... Kadın-erkek fırsat eşitliği çünkü önemli bir konu, “kadın” konusu Türkiye’de çok önemli bir konu; hep birlikte, el ele vererek, parti ayrımı yapmadan, Türk kadınının daha iyi şartlarda yaşayabileceği, şiddet görmeyeceği bir Türkiye hayalini birlikte gerçekleştirecek adımları atan bir Komisyon olarak inşallah başarı sağlarız diyorum.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şenol Hocam, ben de çok teşekkür ediyorum.

Biz geçen dönem gerçekten çok güzel çalıştık. Şimdi, geçen dönem özellikle o alt komisyonda çalışmalarımız sonucunda çıkan neticeleri bu dönem hayata geçiriyor olmamız lazım hep birlikte, el ele vererek. İyi niyetli dilekleriniz için çok teşekkür ediyorum.

Dolayısıyla arkadaşlar, biz her konuyu tartışmak, her konuyu masaya yatırmak istiyoruz, bu anlamda çok açık olduğumuzu da ifade etmek istiyoruz. Özellikle şunun tekrar altını çizmek isterim: Kanunlar çerçevesinde biz organizasyonları yapmak zorundayız. Dolayısıyla istiyoruz ki herkes her çalışmaya katılsın, özellikle yurt içindeki çalışmalar bütün Komisyon üyelerimize açık; bu anlamda hem Sapanca hem Antalya şartlarımız biraz daha rahat, o yüzden herkesi davet ediyoruz ama yurt dışında belirli sayılar var, o sayılar çerçevesinde partililere sayıları söylüyoruz: “İşte sizin partinizden şu kadar, şu partiden bu kadar.” Dolayısıyla partiler kendi içlerinde katılımcılara karar veriyor olacak önümüzdeki günlerde. Tabii elimizde de bir katılım cetveli var, bu katılım cetvelini de biz takip ediyor olacağız, hep aynı kişiler, işte, aynı partilerden aynı kişiler gitmesin diye. Biz onu da bir taraftan takip ediyor olacağız; bu anlamda da içiniz rahat olsun.

Bunu oyluyoruz o zaman, sonra devam ediyoruz önceki gündemle alakalı söylemek istediğiniz şeyler varsa.

Dolayısıyla böyle bir yetkilendirmeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çok teşekkür ediyorum.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI(Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- Komisyonun 28’inci Yasama Döneminde izleyeceği yol haritasının değerlendirilmesine ilişkin görüşmeler (Devam)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Önceki gündemle alakalı bütün başlıkları sizinle paylaştık, bu başlıklarla alakalı şu an hâlihazırda bir çalışmanız olmayabilir, sonrasında çalışacak ve dokümantasyon yapacak olabilirsiniz, sonrasında da her türlü fikre ve öneriye açık olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Biraz yoğun çalışacağız, dolayısıyla hem bir taraftan organizasyonları yapmak istiyoruz hem de bir taraftan organizasyonlardan arta kalan vakitlerde Komisyon çalışmalarımıza da devam ediyor olacağız. Bu anlamda da her türlü fikre açık olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Söz almak isteyen vekilimiz varsa...

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bu arada söz alma usulünü de sonraki günler için şimdiden açıklamış olayım: Söz almak isteyen milletvekillerimiz önündeki butonlara bastıklarında orada yeşil ışık yanıyor, buradan da onaylandığında, kırmızıya döndüğünde mikrofonlarınız çalışır hâle

geliyor. Yeşil ışık sıralamasına göre buradan da otomatik söz veriyoruz dolayısıyla orada da “Önce şöyle vereyim, sonra böyle vereyim.” falan gibi bir şey mümkün değil. Dolayısıyla, onu da buradan, sistemden takip ediyor olacağız.

Buyurun lütfen.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, çok kıymetli üyeler; her birinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben organizasyonlarla ilgili söz almak istedim Sayın Başkanım, az önce bahsettiniz program takviminden. Burada 10 Aralık ilk kadın mitinginin yapıldığı tarih. Bbilgisi olmayanlar bazen olabiliyor bu konuda 1919 yılında, 10 Aralıkta 3 binden fazla kadın Anadolu’nun işgalini protesto etmek için toplanıyorlar o şartlarda -tarihi düşündüğünüz zaman- ve dünya devletlerinin -işgalci devletlerin- başkanlarının eşlerine telgraflar çekiliyor. Her yıl bu aslında Kastamonu’da programlarla anılıyor, kutlanıyor; 1996 yılında Tansu Çiller’in Başbakanlığı döneminde 5 bin kişiden fazla dışarıdan gelen katılımcıyla bir kutlama yapıldı ama ondan sonra o oranda olmadı. Şimdi daha böyle yerelde kalıyor gibi, bazen yine gelen dernekler oluyor, siyasi partiler oluyor ama ben bu konunun çok önemli olduğunu düşünüyorum yani Kastamonu da zaten bu konuya çok sahip çıkmış durumda. Aile Bakanımıza da konuyu ilettik zaten, o da sağ olsun desteklerini veriyor ama programa alınırsa ve bununla ilgili bir çalışma yapılırsa 1-0 Aralık için- bunu bir değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu konuyu bir açmak istedim, çok önemli çünkü.

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Bütçe var ya Başkanım.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Şöyle Sayın Vekilim, pazar gününe denk geliyor bu yıl 10 Aralık.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Belki Mecliste bir şey yapabiliriz. Bütçe olduğu için ve biz de burada olduğumuz için...

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Pazar günü çalışmıyor diye... Pazar çalışıyor mu bütçede?

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) – Çalışıyor bütçe olduğu zaman.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çalışmıyor olsa da bir sonraki gün yapıyor olabiliriz yani illa sizin ilinize... Tabii, inşallah sonraki günlerde sizin ilinize de gelmek çok isteriz.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Sonra her zaman bekleriz, çok isteriz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Fakat bütçe olduğu için belki o tarihi... Önemli bir çalışma olabilir ilk kadın mitingini.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, şu var; tabii, bunu bir şekilde duyurmak, bir şekilde sahiplenmek çok önemli. Tabii, orada ya da burada mutlaka olabilir organizasyon ama bu artık bilinmesi gereken ve toplum tarafından da sahiplenilmesi gereken bir konu ve gün.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çok teşekkür ediyoruz Değerli Vekilim, biz buna bir çalışalım.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) – Evet.

Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çok teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlarımıza, kıymetli vekillerimize tekrar söylemiş olalım: 2 Başkan Vekilimiz var; Tuba Hanım ve Gamze Hanım. Onun da altını çizmiş olalım hazır Gamze Hanım söz istemişken.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, nadir komisyonlardan bir tanesi ve aslında muhalefete de Başkan Vekilliği verildiği komisyonlardan biri; onun için de kıymetli.

Ben de öncelikle hepinizi selamlıyorum. Komisyonumuzun hayırlı olmasını diliyorum.

Geçen dönemden olan 6 milletvekiliyiz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ben az önce saymadım, 6 mıyız?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Vallahi, az önce listeden baktım, 6 hesapladım ama: Siz, Tuba Vekilim, Sibel Vekilim -bir önceki Komisyonda yoktunuz ama tecrübesi olan Vekilimiz- Şenol abla var bir de Çiğdem Hanım var galiba, değil mi? Yanlış saymadıysam 5 Komisyon tecrübesi, 6 Parlamento tecrübesi olan arkadaşız.

Gerçekten diğer komisyonlar içerisinde, Parlamento faaliyetleri içerisinde uyumla çalıştığımız nadir komisyonlardan bir tanesi. Biz Çiğdem Hanım’ın Başkanlığında bir önceki dönem alt komisyonunda da beraberdik. Sağ olsun, hem görüşlerimize önem vermesi hem de hakkaniyeti konusunda hakkını teslim etmem gerekiyor. İnaniyorum ki bu dönemde de aynı hakkaniyetle bu yönetimi sağlayacak.

Birkaç önerim olacak. Aslında az önce Gökalp Bey sayarken, son derece önemli alt komisyon çalışmaları yapılmış ama gördüğümüz bu süre içerisindeki en büyük eksikliklerden biri, bu Komisyon raporlarının sonradan takip edilmemiş olması. Mesela, erken yaşta evliliklerle ilgili Komisyon çalışması yapılmış ama son yıllarda bu sayı giderek artıyor ya da şiddet nedeniyle yapılan uygulamalardaki eksiklikler noktasında hâlâ çok ciddi sıkıntılarımız var; toplumsal cinsiyet konusunda medyanın rolüyle ilgili bir çalışma yapılmış, hâlâ çok ciddi sıkıntılar var. Dolayısıyla, aslında bu yapılan çalışmaların gerçekten her biri emek emek, çok ciddi mesaiyle yapılan çalışmalar, takibinin de son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Belki de bu dönem, bugüne kadar, KEFEK’in açıldığı yani kurulduğu tarihten itibaren yaptığı tüm raporların gözden geçirilmesinin ve uygulama noktasında da biraz daha hassasiyetle yaklaşılmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Bakanların Komisyona katılımını son derece önemsiyorum. Biz, bir önceki dönem Kadına Yönelik Şiddet Komisyonunda sayın bakanların gelip sunumlarını bire bir izlemiştik, bu son derece önemli. Çünkü, hem uygulama noktasında biz bazı bilgileri edinmiş oluyoruz hem de kendilerinin aslında, saha ile uygulamanın arasındaki o eksikliği görebilme imkânı oluyor ama burada şöyle bir sorumuz var sevgili Başkanım: Örneğin, geçtiğimiz günlerde bu aileyle ilgili bir çalıştay yapıldı. Maalesef, bu çalıştaya ne muhalefet partisinin temsilcileri ne de farklı görüşteki -yani tırnak içinde- muhalif STK’lerin davet edilmemiş olması ciddi bir sorun. Dolayısıyla, buraya gelen bakanlık yetkilileri bu çalıştaya sonucunu bize getirip “Biz bunu yaptık.” derse bu tek taraflı bir görüş olur, buraya da hakkaniyetli bir fikir yansımaları olmamış olur. Bu nedenle, gelen bakanların bundan sonraki yaptığı çalışmalara bizlerin de dâhil edilmesi noktasında belki Komisyonumuzun bir tavsiye kararı olmalıdır. Bunu önemsiyorum çünkü önümüzde çok ciddi sorunlar ve bundan sonra belli ki tartışılacak birçok başlık var ama bunun karşılıklı bir eşitlik çerçevesinde yapılmasını çok önemsiyorum.

Bir diğeri, “araştırma” başlığı adı altında biz daha önceki dönemlerde alt komisyonlarla çalışıyorduk. Bildiğim kadarıyla bu dönem alt komisyonları oluşturmayacağız, tamamen hep birlikte ana komisyonla bunları yapacağız dolayısıyla birkaç önerim olacak. Örneğin, örgün eğitimin dışında kalan kız çocukları. Türkiye’de şu an maalesef çok ciddi oranda, 15-17 yaştan önce erken doğum yapan çocuklar var ve ilkokulda okullaşma oranı yüzde 93,8; dolayısıyla okula gitmeyen çocukların, özellikle kız çocuklarının önemli bir kesimi erken yaşta anne olduğu için okuldan uzaklaşma zorunluluğu olan çocuklar. Bu nedenle de örgün eğitimin dışında kalan kız çocuklarının araştırılması belki erken yaşta evliliklerin önüne geçilmesi noktasında da önemli.

Yine, mevsimlik tarım işçileri, mevsimlik tarım işinde çalışan kadınlar, kadın emeğinin en yoğun sömürüldüğü yerlerden bir tanesi; belki bu da Komisyonumuzun önceleyeceği başlıklardan biri olabilir.

Bir diğer önemli nokta, kadına yönelik şiddetle ilgili. Evet, hep 6284 sayılı İstanbul Sözleşmesi yürürlükten çıktıktan sonra çok önemsiyoruz ama uygulanması noktasında çok ciddi sorunlar var ve maalesef cezasızlık algısı -her ne kadar bir önceki dönem bir yasa değişikliğiyle değiştirilmiş olsa da biz o dönem bunun yeterli olmayacağını söylemiştik- kanunların uygulanmasındaki eksiklikler de yine Komisyonun gündeminde olabilir.

Bir diğer önemli nokta, ne eğitimde ne de istihdamda olmayan kadınlar, yine, Türkiye'nin önemli sorunlarından bir tanesi. Bu oran maalesef bayağı bir yüksek, şimdi hızlıca notlarımdan çok vaktinizi almadan bir bakayım; yüzde 32,3, ne istihdamda ne eğitim hayatında olmayan kadınların oranı, belki bu da araştırılabilir. Aslında birçok başlık var, ben daha önceki komisyonlardan da biliyorum, belki bunları bizim sonradan da -kendi aramızda tartıştıktan sonra- ya da süreç içerisinde gündemde olan farklı başlıklar olursa Komisyona önerebileceğimizi de buradan yine ifade edeyim, siz de uygun görürseniz, değil mi? Bundan sonraki süreçte de önerilerimizi biz Komisyona sunmak isteriz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tabii, çok memnun oluruz.

Değerli Başkanımıza ben çok teşekkür ediyorum. Geçen dönem çok verimli çalıştık, inşallah bu dönem de hep birlikte o çalışmalara imza atacağız.

İsterseniz bakan davetine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanıyla başlayalım, sizler için de uygunsa Gamze Vekilim? İlk öyle başlayalım, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızı davet ederek, sonrasında da diğer bakanlarımızı sırasıyla davet edelim.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tabii.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çok önemli bir şey söyledi, biz milleti temsil eden insanlarız dolayısıyla direkt sahadan bilgiler bizde, bu anlamda alanının uygulama noktasındaki, en tepesindeki insanlara yani bakanlara bunu aktarıyor olmak onlara da çok ciddi katkı sağlayacaktır. Yer yer, geçen dönemki sunumlarda da gördük, gerçekten biz de bazı uygulamaları kaçırmış olabiliyoruz, bilemeyebiliyoruz ya da eksik kalıyoruz, bu anlamda da Bakanlarımızın sunumlarının da çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Aile Bakanımıza ilk daveti yapmış oluruz önümüzdeki günlerde. Diğer başlıkların da büyük bir çoğunluğunu not aldım, dönem dönem her birini çalışabiliriz ama Şenol Vekilimiz de aynısını söyledi, Gamze Vekilimiz de aynısını söyledi, bu raporların mutlaka çıktılarının olması lazım, ben de kesinlikle katılıyorum, yüzde yüz aynı fikirdeyim. Bu yaptığımız çalışmaların kanunu noktasında da çıktısını hep birlikte süreç içinde hayata geçiriyor olacağız. Zaten o kısmı asli görevimizi dolayısıyla bunu da takip ediyor olacağız.

Buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) – Öncelikle, ben az önce ismini belirtmemiştim, ismim Elif Esen, DEVA Partisi İstanbul Milletvekiliyim.

Ben Komisyonun, KEFEK çalışmalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Uzun yıllardır kadın ve dezavantajlı çocukları çalışıyorum, sivil toplumda görevlerim olmuştu, ilk defa milletvekilliği göreviyle aranızdayım. Siyasetin daha üstünde olduğunu yani kadın konusunun siyasetüstü bir konu olduğunu düşünüyorum ve bu anlamda kadına faydalı olabilecek, kadın için sorun ve ihtiyaçlara gerçekten karşılık üretebilecek çözümlerin de yine bu Komisyonun etkili çalışmalarıyla gerçekleştirilebileceğine inanıyorum. Belki, hani, tamamen yapıcı bir niyetle soruyorum, tüzüğe şöyle bir gelmeden önce baktım, tüzükte bir denetleme raporundan bahsediliyor ama daha önceki yıllara dair denetleme raporlarına baktığımda ulaşamadım. Şimdi, az önce de konuştuk, değerli vekillerimiz de ifade ettiler, birtakım çok

değerli çalışmalarınız olmuş öncelikle, tebrik ediyorum. Yani geriye baktığımızda kıymetli çalışmalar var ancak mesela, dikkatimi çeken, iki üç sene aralık verilmiş, o arada birtakım araştırma çalışmaları yapılmamış, ara verilen yıllar da var ama onun bir sebebi vardır diye düşünüyorum. Ben denetleme raporlarının önemli olduğunu düşünüyorum, sebebi de şu: Birtakım çalışmalar yapılır, birtakım hedefler koyulur ama bu hedeflerin gerçekleşme performans değerlendirmesi de son derece önemlidir yani uygulamada hedeflere ulaşılabilmiş mi, etki analizleri sonucunda performans kriterlerinde yüzde ne kadar başarı sağlanmış? Çünkü bu başarı aynı zamanda Türkiye’deki kadına ve kız çocuklarına bir fayda sağlamış olmalı diye düşünüyorum. Ya, bunu merak ediyorum yani bunun cevaplanmasını sizden rica ediyorum. Bir önceki yılın etki analizleri ve performans değerlendirmeleri var mıdır; hedeflerde ne kadar gerçekleştirme yüzdesi, başarı yüzdesi vardır, bunu öğrenmek istiyorum. Yine, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu oldukça geniş bir yetki ve uygulama alanına sahip. Bu yetki ve uygulama alanından ne kadar istifade edildi geçen dönemde? Bakanlıklar, ilgili kamu idareleri, Sayıştay raporları, bu raporların sonucundaki çıktılar, bir nihai rapor var mıdır; bu raporlar bize sunulabilir mi rica etsek? Yine, ayrıca, şunun çok önemli olduğunu düşünüyorum: Kanun teklifleri geliyor Meclise ve biz bu kanun tekliflerini takip ediyoruz. Geçtiğimiz hafta uluslararası birtakım sözleşmeler -uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde olduğu için- kanun şeklinde de geçti. Yani burada kadın bağlamı belki hani zayıf olabilir ama önümüzdeki süreçte gelecek kanun tekliflerinde kadınla bağlantılı, kadın, kız çocukları, kadın-erkek fırsat eşitliği bağlamında ele almamız gereken maddeler, şöyle kanun teklifleri, bizlere ilgili maddeler gelse ve bizler sizin hızla, derhâl toplanma davetinizle burada toplansak çünkü yasama dönemi açıldı ve biz bu yasama döneminde burada hep birlikte çalışabiliriz. Ben memnuniyetle her davete icabet edeceğimi de söyleyebilirim. Çünkü buranın sorumluluğunun, hele bugün kadının, kız çocuklarının ihtiyaçları, dezavantajları bu kadar ağırken... Yoksulluk yani enflasyonla beraber gelen yoksulluk gerçekten ülkede kadınları ve kız çocuklarını çok yoğun etkiliyor.

Yoksullukla beraber yaşanan yoksunluklar, adalete erişim, her gün neredeyse bir kadının cinayete kurban gitmesi gibi çok derin meselelerimiz var; erken yaş evlilikler yine bunlardan biri. Bizim daha çok kadını ve kız çocuğunu beraber çekerek, onların geride kalmalarını engelleyecek tedbirlerle, önlemlerle kanun tekliflerine bakıyor olmamız lazım. Tam da bu noktada, aslında -belki alt komisyonlar olmayacak dendi ama- alt komisyonlara bu dönemde çok büyük ihtiyaç olduğunu da yine önerebilirim yani bu mevzuatın takip edilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum, mevzuat taraması yapılması, bununla ilgili bir komisyonun kurulması önemli.

Yine, kabul edilen konularda, mevcut konumlarında kadın ve erkekler üzerindeki farklı etkileri ölçmek üzere ayrımcılığa ilişkin etkin bir çalışmanın yani bunu ölçebilecek, performans değerlendirmesi yapabilecek projeler üzerinde, teklifler üzerinde yine bir komisyonun oluşmasının önemli olduğunu düşünüyorum.

Önümüzdeki günlerde bütçe gelecek -“cinsiyete duyarlı bütçeleme” diye kısaltabilirim bu başlığımızı- son derece önemli olduğunu düşünüyorum çünkü geçen yasama yılının da bütçesine baktığımızda, en ilgili Bakanlığımız olarak Aile Bakanlığının bütçesine baktığımızda, daha çok sosyal yardımlara bu bütçenin ayrıldığını... Ki önemli yani sosyal yardımlar adaletli bir şekilde yapıldığında bu, kız çocuklarının ve kadınların geride kalmasını önleyici bir tedbir olabilir ama bunun da yine planlı, programlı bir şekilde yapılması ve kadının gelişmesi, bakım ekonomisi, eşit işe eşit ücret, daha çok kadının istihdama katılması gibi ve kız çocuklarının eğitimde tutundurulması... En önemlisi de bu yani pek çok kız çocuğu ve beraberinde erkek çocuğu da eğitimden düşüyor ama kız çocukları eğitimden düştüğünde, bu erken yaş evliliklerle yüzleşmek zorunda kalıyorlar. Bunlara, bütçe özellikle çok yakın, belki bir alt komisyonla tüm bunların hızla çalışılabildiği bir alt komisyon önerim olabilir.

CEDAW raporlarına bir değineyim ama CEDAW raporlarının da bize yönelik çok ciddi eleştirileri ve eksiklik tespitleri var. Buna yönelik ne tür çalışmalarımız var; ne tür uyumlanma ve tedbir çalışmalarımız var? Ben bunu da bilmek istiyorum. Çünkü İstanbul Sözleşmesi’nden çıktık, tamam; “6284 etkin bir şekilde uygulandığında biz bu açığı kapatırız.” dedik, tamam ama açığın kapanmadığı da çok net ortada, çok ciddi şiddet vakalarıyla ve cinayetlerle yüzleşmek zorunda kalıyoruz, her gün bir canımızı kurban veriyoruz. Bu çok üzücü, ben vicdanen çok rahatsızım ve burada olmamın da çok büyük bir vicdani sorumluluğu olduğunu düşünüyorum ki sizlerin de benzer duygularda olduğunuzdan eminim burada yer aldığınız için.

Ya, aslında, çok notum var ama ben sık sık toplanma talebimi yinelemek istiyorum. Yani, burada, bu kıymetli katılımcılarla, değerli vekillerimizle, yine danışmanlarımızla, hep birlikte, el birliğiyle Türkiye’deki kadınlara faydalı işler yapabileceğimize inanıyorum.

Şimdilik burada bırakayım.

Ha, bir de son olarak -Değerli Vekilimiz Gamze Hanım’ın önerilerine ek olarak- ben deprem bölgesinin de çok önemli bir dezavantaj yaşadığını ve deprem bölgesindeki kadınlar, çocuklar ve aile bağlamında bir alt araştırma komisyonunun, çalışma komisyonunun kurulması gerekliliğini yinelemek istiyorum, burada söylemek istiyorum ve beraberinde de derinleşen kadın yoksulluğuyla ilgili yine bir alt komisyon ve araştırma komisyonu, etkileri ve koruyucu, önleyici tedbirlerin geliştirilmesi kapsamında olabilir.

6284’e değindim. 6284 sayılı Kanun’umuz oldukça yetkin bir kanun, yeter ki etkili uygulanabilsin. Cezaların caydırıcı olmadığını hepimiz görüyoruz ki bu cinayetler ve şiddet vakaları her gün canımızı acıtmaya devam ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, çok teşekkürler kıymetli Vekilim.

Ben çok özet birkaç cevap vermiş olayım, sonrasında zaten tekrar bu konuları konuşuyor olacağız. Alt komisyonlar her zaman kurulabilen komisyonlar ve hemen bugünden yarına rapor üretebilecek komisyonlar değil, dolayısıyla belirli bir süre çalışıyor olması lazım. Yani şimdi bir komisyon kurduğumuzda bütçeye kadar bunun yetişmesi imkânsız, sonucunun bütçeyi etkilemesi imkânsız. Önce, biz ana Komisyon olarak birlikte bir çalışmaya başlayalım, herkes birbirini bir tanısin; biz de az çok sizleri tanıyor olalım, kimler hangi alanda daha çok ön plana çıkıyor, hangi konulara daha çok eğiliyor, biliyor olmamız lazım. Bunlar için biraz sürece ihtiyacımız var.

ELİF ESEN (İstanbul) – Bütçe için evet ama diğerleri için uzun bir yasama dönemi var önümüzde.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – İşte, biraz ana Komisyon olarak bir çalışalım, sonrasında alt komisyonları ihtiyaca binaen kurabiliriz ya da ana Komisyonumuzda hep birlikte çalışabiliriz. Çünkü alt komisyonlarda da 5 ila 10 milletvekili sayısı kısıtlaması var. Dolayısıyla belki bir konuyu hep birlikte çalışıyor olmak isteyeceğiz. Komisyon üye sayımız 27. Geri kalan 17 kişi yani en kalabalık alt komisyonu kursak bile 17 kişi ekibin dışında kalacak. O yüzden biraz da topluca çalışmanın ilk başı için birbirimizi tanıma, süreci de doğru yönetme adına daha doğru bir tarz olduğu kanaatindeyiz. İlerleyen süreç için de biraz daha önemli, spesifik konular -bütün konular önemli ama daha spesifik konular- için belirli sayılarda komisyonlar kurabiliriz. Bu, biraz bizim süreçteki yol haritamızla alakalı.

Yine, bakanları davet etmeden evvel onlara “Merak ettiğimiz sorular” diye anket gibi bir dosya yolluyoruz. İşte “Kurumunuzda kaç tane kadın çalışanınız var? Bu kadın çalışanlardan kaç şube müdürü ve üstü yani daha yetkili pozisyonlarda? Hem merkezde hem yereldeki sayılar nedir? Yine,

bakanlık içi kadınlara yönelik stratejik eylem planlarınız nedir?” gibi. Hatta ben birkaç bakanla bunu paylaştığımda “Ya, bu şimdiden bizi bir sorumluluk altına soktu, dolayısıyla size gelene kadar sayılarımızı ivedilikle artıracamız.” dedi. Bu bile aslında bir motivasyon ve teşvik oluyor. Bu da aslında bir taraftan bakanlıkların değerlendirilmesi ve faaliyet raporları içinde değerlendirme raporlarına yer veriyoruz. Faaliyet raporlarının içinde incellerseniz onları da görürsünüz diye ifade etmiş olayım.

Kanunları tali de olsa ana Komisyon da olsa mutlaka görüşüyor olacağız bu dönem. Dolayısıyla bu anlamda da kanunları görüşmek vesilesiyle de sık sık toplanıyor olacağız.

ELİF ESEN (İstanbul) – Ben, benim cevabımla ilgili küçük bir düzeltme yapabilir miyim?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) – Faaliyet raporunun içinde denetleme raporunun olması mümkün değil çünkü çatı rapor denetleme raporu.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Değerlendirme raporu.

ELİF ESEN (İstanbul) – Değerlendirme olabilir, tamam.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Özgül Saki, buyurun lütfen.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Tekrar merhaba.

Ben önümüzdeki gündemlerimiz meselesinde gerçekten kadın cinayetleri, kadınlara yönelik cinsel saldırı meselelerinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Burada sadece hani cezalar meselesi değil, önlenmesi gerekiyor. Yani önlemek için ne yapalım? Zaten erkekler işte “Öldürdüm, gerekirse kırk yıl yatarım.” falan diyor yani tabii ki cezalandırma meselesi önemli ama onun ötesinde nasıl önenebilir, 6284’ün etkin kullanımı, kadın cinayetlerinin, cinsel saldırının önlenmesi üzerine bizim yoğunlaşmamız gerekir diyorum; bu önemli.

Bir başka şey ekolojik yıkım, mega projelerin kadın yaşamına etkisi meselesi. Biliyorsunuz, işte Orta Doğu’da, Latin Amerika’da en çok tartışılan konulardan biri kadın hareketi, bizim coğrafyamız için de çok mühim bir konu. Artı savaş sonucu kadınların yaşadıkları, özel savaş politikaları meselesi var. Bir diğer şey, savaşın ve ekolojik yıkımın etkisi: Mülteci ve göçmen kadınlar ve bizim mutlaka önümüzdeki dönem mülteci ve göçmen kadınların bizim ülkede yaşadıkları... Biliyorsunuz, geri gönderme merkezlerinde kadınların yaşadıkları sürekli haber oluyor. Çok önemli bir alt başlığımızın mutlaka göçmen kadınlar, mülteci kadınlar üzerine olması gerekir diyorum.

Ayrıca, bunu daha sonra zaten konuşacağız başka birtakım önerilerde. Ben sadece şeyi de sormak istiyorum. Biliyorsunuz, Aile Bakanlığı çalıştaylar yaptı. Yani nasıl planlandı, ne oldu bilmiyoruz, basından öğreniyoruz ve bu çalıştaylarda -biraz önce de belirtildiği gibi- kadın hareketinden, kadın mücadelesi veren, kadın komisyonlarında olan, demokratik kitle örgütlerinde olan kadınlar neredeyse hiç yok ama dinî kurumların hemen hemen hepsi var. Şimdi Aile Bakanlığına bunu sormak istiyoruz: Bu tür bir bileşim kadınlara dönük nasıl pozitif tedbirler alabilir? Böyle bir bileşim ne düşündü bunu bu kadar dar yaparken, bu kadar tek taraflı yaparken diye sormamız gerektiğini düşünüyorum. Anladığım kadarıyla bizim Komisyonun da bilgisi yok, bizim Komisyondan da çalıştaylara herhangi bir şey yok. Bu Aile Bakanlığı niçin bunu böyle tercih etti, nasıl bir yarar gördü diye sormamız gerektiğini düşünüyorum.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Değerli arkadaşlar, Aile Bakanlığına olan sorularınızı Sayın Bakan geldiğinde kendisine yöneltirsiniz, o sebeple dedik “İlk, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımızı davet edelim.” diye. Komisyondan da böyle bir talep olduğunu hem resmî yazıyla hem de şifâhen geldiğinde de ifade ediyor olunuz.

Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli üyeler; herkesi saygıyla selamlıyorum ben de.

28’inci Yasama Döneminde, öncelikle kadına karşı şiddet konusunda yani önleyici ve koruyucu tedbirler alma konusunda ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan sorunların etkin çözümünde bizim büyük bir rolümüzün olmasını yani bu Komisyonun rolünü oynamasını umarak başlamak istiyorum. Biz, Yeşil Sol Partili kadınlar olarak konuyla ilgili üzerimize düşeni yapmak için fazlasıyla çabalayacağız çünkü biliyoruz ki şu anda toplumun en yakıcı sorunlarından biri özellikle kadın cinayetleri, şüpheli kadın ölümleri, çocuk istismarı ve yoksulluk meselesi; tabii, Kürt kentlerinde farklı şekillerde cereyan eden hususlar da var.

Ben, yasama dönemine başlarken iktidarın gündemine düşen birkaç başlıktan bahsetmek istiyorum. Bir, nafaka hakkıyla ilgili, ilk konu nafaka hakkının sınırlandırılmasıydı. Bir diğer mesele boşanma davalarıyla ilgili ara buluculuk önerisi, yine iktidar tarafından gündemimize geldi. Bir diğer mesele de Medeni Kanun’da yapılmak istenen değişiklik, bu da çok önemli bir konu ve bu konuların hiçbirisi bizim Komisyonumuzun gündeminde değil. Sanırım önceki KEFEK toplantılarında da bunun neden kadınlar açısından çok tehlikeli olduğu konuşuldu. Ben, evet, yeniyim bu Komisyonunda ve milletvekili olarak ilk dönemim ama kadın örgütleri içerisinde takibimi yapıyordum, dolayısıyla bu konunun çok tehlikeli olduğunu zaten hepimiz biliyoruz. Aynı zamanda şeyi de ifade etmek istiyorum, kamuoyunda ve kadın örgütleri tarafından da fazlasıyla gündeme getirildi özellikle nafaka meselesi, yine, kanunlarda yasal ve anayasal değişikliklerle ilgili iktidarın geliştirdiği öneriler; bunların hepsi çok tehlikeli.

Şimdi bu tartışmalar bizimle, bu Komisyonla neden alakalı? Yasama uzmanı zaten başlarken Komisyonun kanunla kurulduğunu ve neden önemli olduğunu ifade etti. Ben kuruluşa dair yani bu ilk 1’inci maddesini okumak istiyorum hatta sadece bir bölümünü. “Bu Kanunun amacı, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek...” Devamını okumayacağım, zaten herkes biliyordur. Dolayısıyla kanun maddesi Komisyona açıkça kadın haklarının korunmasına yönelik gelişmeleri takip etme yetkisi veriyor ve bu yetkimiz nedeniyle de şu anda iktidarın önümüze getirdiği gündemlere baktığımızda bu konularla ilgili biz ne yapacağız, birazcık bunları da konuşmamız gerekir diye düşünüyorum.

Bir de size bir iki tane sorum var, Bakanlığa değil size. Mesela, geçtiğimiz hafta EŞİK Platformu öncülüğünde 81 ilden kadınlar Meclise geldiler ve burada basın açıklaması yaptılar, konu da şuydu; özellikle yapılmak istenen yasal ve anayasal değişikliklerle ilgili itirazlarını ifade ettiler. İçerisinde farklı kadın kurumları ve platformlar vardı ve bunlar önceki dönemlerde KEFEK tarafından davet edilmiş ve KEFEK’in önerisini aldığı kurumlardı. Mesela, bu konuda yani hazır kadınlar buraya kadar gelmişken neden biz Komisyon olarak onlarla bir görüşme almadık? Onların görüşlerine katılırız veya katılmayız yani itirazımız da olabilir ama onları bir dinlemek gerekirdi, bizim görevimizdi diye düşünüyorum. Bu konuyla ilgili sizin düşüncenizi merak ediyorum, bilginiz var mıydı diye merak ediyorum.

Bizim bu ülkede kadınlar olarak ortak sorunlarımız var; etnik kimliğimiz, siyasi düşüncemiz, sosyoekonomik sınıfımızın hiçbir önemi yok, siyasi görüşümüzün ya da göçmen olup olmadığımızın, vatandaş olup olmadığımızın da. Hepimizin kadın olarak eşitsizlikten mustarip olduğunu belirtmek gerekiyor. Dolayısıyla, sorunlarımızı ayrışarak veya farklı mekânlarda değil, birlikte tartışarak çözebileceğimizi düşünüyoruz.

3 Ekimde kadınlar Mecliste derdini anlatırken siz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının düzenlediği Türkiye Yüzyılında Kadın Buluşmaları Kadın Milletvekilleri İstişare Toplantısı'na katılmışsınız, ben bunu sosyal medya hesabımdan gördüm çünkü bu toplantıdan öyle haberim oldu. Muhalefet partilerinden diğer kadın vekiller davet edildi mi, ben merak ediyorum, zira ben herhangi bir davet almadım. Eğer davet edilmediyse, sadece iktidar mensubu vekiller davet edildiye Bakanlığın bu tavrını oldukça ayrımcı buluyorum ve bunun doğru olmadığını ifade etmek istiyorum. Bakanlığın bizleri yok saydığı ilk toplantı değil bu -zaten arkadaşlar belirttiler- aile çalıştayları düzenlendi; KEFEK dâhil edilmedi, sivil toplum örgütleri ve kadınlar dâhil edilmedi ama Diyanet İşleri Başkanlığının nasıl bir bağı varsa o toplantılarda vardı, bunu da belirtmiş olayım.

Bir de son olarak şeyi belirtmek istiyorum, İstanbul Sözleşmesi'nden hukuksuzca çıkıldığını biliyoruz hep beraber ama İstanbul Sözleşmesi çok önemliydi çünkü şiddetin önlenmesi ve koruyucu tedbirlerin geliştirilmesi konusunda çok ciddi bir yol haritasıydı. Biz bugün 6284'ün de kolluk ve yargı tarafından ciddiye alınmadığını ve etkin bir şekilde uygulanmadığını biliyoruz, görüyoruz çünkü sahayla bağımız var, kadınlar başvuru yapıyorlar hâlâ, sivil toplum örgütlerinden de bilgi alıyoruz. Dolayısıyla, bununla ilgili iktidarın söylemleri de bizi şüpheye düşürüyor yani 6284'le ilgili bir değişiklik yapılacağına dair ben endişeliyim. Bu konuda da -özellikle Medeni Kanun konuşulduğu için bunu belirtiyorum ama- şunu söylemek lazım: Buna müsaade etmeyeceğimizi, kadın örgütleriyle birlikte hareket edeceğimizi belirtmek istiyorum çünkü çok önemli, sahadan gelen deneyimler ve gerçek durum oraya yansıyor. Yani, son olarak bu kolluğun ve yargının 6284'ü esas almaması, etkin ve hakkıyla, layıkıyla uygulamaması konusunda biz Komisyon olarak ne yapacağız yani bizim gündemimizde bu olacak mı, bunu konuşalım isterim.

Saygılar sunuyorum hepinize, söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkürler.

Buyurun Değerli Başkan Vekilim.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Başkanım, öncelikle Komisyonumuzun hayırlı olmasını temenni ediyorum, sunuşlarınız için de çok teşekkür ediyorum.

Size de hayırlı olsun Sayın Vekilim yeni döneminiz.

Biz geçen sene kadına şiddetin sebebinin belirlenmesiyle ilgili bir komisyon kurduk ve biz bu komisyonda tüm muhalif STK'leri de dinledik. Eğer arzu ederseniz oradaki bütün komisyon raporlarında -800 sayfalık- tüm detayları bulabilirsiniz. Ben okumanızı tavsiye ediyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Okudum.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Okudunuz mu?

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Evet.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Yani okuduysanız nasıl böyle konuştuğunuzu da bilemiyorum yani en muhalif STK'lere kadar dinledik ve saha gezilerini de yaptık.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Soru bu değildi ama.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Aile çalıştaylarından...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Onu Aile Bakanına sorarsınız, Aile Bakanımız geldiğinde bu konuyla ilgili Aile Bakanımıza bu soruyu sorarsınız.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ben devam edeyim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Komisyonlar 3 Ekimde buradaydı ve ...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Talep ettiler mi? Görüşmeyi talep ettiler mi?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Vekilim, ben cevap vereyim, sorularınıza cevap vereyim.

Bize ulaşan, Komisyonumuza ulaşan bir davet ya da herhangi bir görüşme talebi olmadı. Acaba ben mi atlardım diye de tekrar arkadaşlara bir daha teyit ettim, bize ulaşan böyle bir ziyaret talebi yok; öncelikle bunu ifade etmiş olayım, bu bir.

İkincisi: “Kolluk ve yargı tarafından kanunlar ciddiye alınmıyor.” ifadesini kabul etmemiz mümkün değil. Bu, kollukta ve yargıda görev alan herkesi zan altında bırakan bir ifade, dolayısıyla ben bu ifadeyi çok talihsiz olarak buluyorum. Bizim, hepimizin görevi burada başta -Komisyonumuz sebebiyle- 6284 olmak üzere, bütün kanunların tam layıkıyla uygulanıp uygulanmadığını takip ediyor olmak. Evet, biz çünkü milleti temsil ediyoruz fakat burada bu görevi ifade ederken bütün kolluğu ve bütün yargıyı bu şekilde zan altında bırakmanın da bizim görevimizle kesinlikle uyumlu olmadığı kanaatindeyim; dolayısıyla bunu çok talihsiz buldum, onu da ifade etmek isterim.

Tekrar ifade ediyorum, Aile Bakanımız toplantımıza geldiğinde Aile Bakanlığıyla ilgili bütün sorularınızı kendisine sorabilirsiniz, dolayısıyla kendisi de size gereken cevapları verecektir.

Bu arada sıkça şey dediniz: “Yani gündemde çok önemli konular var, biz bunları neden Komisyonunda tartışmıyoruz?” Komisyonunda tartışabilmemiz için bir kanun teklifi olarak geliyor olması lazım. Sonuçta burası resmî bir organ, gündemde her tartışılan, kamuoyunda her tartışmaya açılan konuyu biz burada tartışamayız, öyle bir usulümüz yok.

Evet, çok teşekkür ediyorum kıymetli vekillerim.

Yine, Komisyon çalışmalarıyla ilgili bilgi almak için illa Komisyon toplantılarını beklemeyin lütfen. Bir telefonun ucundayız, Mecliste de birbirimizi zaten sık sık göreceğiz, odamız da hepinize açık dolayısıyla kapımızın da hepinize açık olduğunu ifade etmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.23

